

February 2002

เปิดประเด็น : Waldorf : ทฤษฎีการศึกษา หรือสิทธิแยกกลม

สำลี ทองจิ๋ว

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ทองจิ๋ว, สำลี (2002) "เปิดประเด็น : Waldorf : ทฤษฎีการศึกษา หรือสิทธิแยกกลม," *Journal of Education Studies*: Vol. 30: Iss. 2, Article 19.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol30/iss2/19>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

เปิดประเด็น

Waldorf : ทฤษฎีการศึกษาแนวใหม่ หรือ ลัทธิแปลกลออม

สำลี ทองธวัช

ปัจจุบันโรงเรียนจำนวนหนึ่งในประเทศไทยเริ่มนำระบบการจัดการศึกษาในแนว Waldorf เข้ามาใช้ การจัดการศึกษาในแนวดังกล่าวมีต้นกำเนิดมาจากนักเทวศาสตร์ (Theosophy) ชาวออสเตรียที่ชื่อว่า รูดอร์ฟ สไตน์เนอร์ (Rudolf Steiner) ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. ๑๘๖๑- ๑๙๒๕

ลักษณะเด่นของการจัดการศึกษาในแนว Waldorf (Staley, 1992) ที่ทำให้เป็นที่นิยมและแพร่หลายในกลุ่มนักการศึกษาไทยคือการเน้นที่ความสวยงามและบรรยากาศแบบธรรมชาติภายในโรงเรียนและห้องเรียน เน้นการเรียนการสอนดนตรี การแสดงละครและจัดระบำรำฟ้อน (drama) และศิลปะการระบายสีน้ำที่สดใสในแบบสีเปียกที่ซึมผ่านเข้าผสมผสานกันอย่างงดงาม (wet on wet technique) เน้นการเล่าเทพนิยายและกำเนิดเทพเจ้า ตลอดจนการส่งเสริมให้นักเรียนตัวน้อยๆ อายุไม่เกินเจ็ดปีได้สัมผัสกับอารมณ์และความรู้สึกภายในตนโดยใช้การฝึกนั่งสมาธิซึ่งเป็นวิธีที่นักการศึกษาในแนว Waldorf เชื่อว่าสามารถทำให้นักเรียนเหล่านี้ระลึกถึงชาติภพที่เพิ่งผ่านมาได้ สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่มีค่าที่เกิดขึ้นในอดีตชาติได้ (spiritual world) ซึ่งการฝึกนั่งสมาธิในลักษณะนี้สไตน์เนอร์ได้อธิพลมาจากโยคีชาวอินเดียคนหนึ่งนั่นเอง

นอกจากความสวยงาม การใช้สีสดใสและกิจกรรมที่สนุกสนานที่ทำให้ผู้ปกครองทั้งในประเทศไทยและแม้แต่ผู้ปกครองในสหรัฐอเมริกาพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในแนว Waldorf แล้ว การไม่สนับสนุนให้นักเรียนตัวน้อยๆ เรียนการเขียน อ่านและคำนวณอย่างเข้มงวดในโรงเรียนอนุบาลทำให้ผู้ปกครองจำนวนหนึ่งเพิ่มความนิยมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากแนวการจัดการเรียนการสอนของ Waldorf เชื่อว่าเด็กในวัย ๑-๗ ขวบ ยังสามารถติดต่อกับโลกของวิญญาณได้ ดังนั้นถ้าต้องการให้การสื่อสารติดต่อเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุดครูจะต้องช่วยปิดกั้นไม่ให้องค์ความรู้และประสบการณ์ของคนในโลกปัจจุบันเข้าไปเป็นตัวสะกดกั้นเบียดเบียนประสบการณ์จากอดีตชาติของเด็กๆ ได้ การเรียนการสอนตามแนว Waldorf จึงไม่สนับสนุนการเขียนอ่านหนังสือใดๆ นอกจาก

การอ่านและฟังตำราที่เขียนโดยสไตน์เนอร์เท่านั้น และห้ามนำเทคโนโลยีใดๆ ที่ไม่ได้กล่าวไว้โดยสไตน์เนอร์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนซึ่งในที่นี้หมายความว่าคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ดังนั้นลักษณะที่เด่นชัดของโรงเรียนที่สนับสนุนการจัดการศึกษาแนว Waldorf คือไม่มีการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีอื่นๆ ที่ยังไม่ปรากฏคิดค้นขึ้นในช่วงอายุขัยของ Rudolf Steiner นั่นเอง สิ่งที่ยอมรับคือวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้จากท้องถิ่นและที่มาจากธรรมชาติเท่านั้น

ตำราของสไตน์เนอร์ (๑๙๘๘, ๑๙๙๒, ๑๙๙๗) อธิบายถึงความสำคัญของแสงสว่างสีขาวเจิดจ้าว่าเป็นแหล่งที่มาของพลังและความดีงามทั้งหมดในสากลโลก ความมืดและสีดำคือความชั่วร้ายที่นักเรียนจะต้องหลีกเลี่ยง ซึ่งคำอธิบายเรื่องแสงและสีนี้เองที่ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน Waldorf ไม่อนุญาตให้มีการใช้สีดำหรือแม้แต่สีเทา ซึ่งหมายรวมไปถึงการไม่อนุญาตให้มีการขีดเขียนลายเส้นด้วยสีดำ กิจกรรมวาดภาพและระบายสีจะต้องใช้สีสันที่สวยงามเท่านั้นและจะต้องไม่มีเส้นกรอบใดๆ การระบายสีต้องใช้เทคนิคสีเปียกซึมออกจากจุดกึ่งกลาง ระบายวนออกจากจุดกลางไปยังขอบกระดาษเท่านั้น กิจกรรมวงกลมเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ได้ทั้งนี้เพราะสไตน์เนอร์เชื่อว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของจักราศรี ทั้ง ๑๒ มีธาตุทั้ง ๔

เป็นสภาวะ กิจกรรมวิทยาศาสตร์และการเรียนการสอนเรื่องธรรมชาติตามแนว Waldorf จะเป็นไปในทางที่สอดคล้องกับความเชื่อของสไตน์เนอร์ดังกล่าวทั้งหมด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์น่าจะตั้งอยู่บนหลักเหตุและผลที่พิสูจน์ได้มากกว่าตั้งอยู่บนความเชื่อของนักการศึกษาคนใดคนหนึ่ง โดยยังไม่ได้พิสูจน์หรือตั้งข้อคำถามที่มาของความเชื่อนั้น

ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนในแนว Waldorf มีหลักการและลักษณะการให้เหตุผลที่น่าสังเกตชวนให้ขงใจ แต่ก็เป็นแนวการศึกษาที่นักการศึกษาจำนวนมากไม่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้นที่ให้ความนิยมทำให้ต้องคิดว่าน่าจะมีลักษณะพิเศษอะไรบางอย่างที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตามสิ่งที่ผู้เขียนต้องการเปิดเป็นประเด็นไว้ในที่นี้ไม่ใช่ต้องการจะโจมตีหรือตัดสินลงไปว่าการจัดการศึกษาในแนว Waldorf ดี หรือ ไม่ดี ควรหรือไม่ควรนำมาใช้ แต่สิ่งที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้อ่านคือการนำแนวการจัดการศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาใช้ควรจะได้มีการศึกษาที่มาที่ไปและรายละเอียดโดยเฉพาะประเด็นที่กำลังเป็นปัญหาเสียก่อน นำทั้งสิ่งที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็งของทฤษฎีนั้นๆ มาวิเคราะห์ก่อนนำมาใช้ ไม่ควรรีบเร่งสรุปแต่จุดแข็งแล้วนำเข้ามาเผยแพร่ใช้โดยไม่เตรียมรับผลทางลบที่อาจเกิดตามมาได้ในภายหลัง

ผู้เขียน

รองศาสตราจารย์ ดร. สำลี ทองอิ้ว อาจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย